

Гонак І. М.,

аспірант кафедри міжнародної економіки

Тернопільського національного економічного університету

ПРИЙНЯТТЯ АНТИУКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНУ – ЧИ ВИГРАЄ ПОЛЬЩА

Закон Республіки Польща від 26 січня 2018 р. “Про внесення змін до Закону про Інститут національної пам’яті – Комісій по переслідуванню злочинів проти польського народу і деяких інших законодавчих актів” вніс багато юридичних «непорозумінь» у правове і політичне поле Європейського і Близькосхідного регіонів.

Одним із аспектів закону, що зумовив юридичну колізію, є визнання використання символіки, якою користувались ОУН та УПА, пропагандою «бандерівської ідеології». Символікою ОУН та УПА були Тризуб, Синьо-жовтий стяг та Червоно-чорний стяг.

Тризуб, згідно Конституції України, є «Знаком Княжої Держави Володимира Великого» [1], тобто відомий історичній науці понад тисячу років; поєднання синьо чи блакитних і жовтих та червоних і чорних барв на українській символіці (знаменах, клейнодах, стягах чи іншій національній символіці) також відома багато століть.

Підтвердженням того, що синьо-жовті та червоно-чорні поєднання кольорів на українських прапорах має багатовікову історію, можна знайти, зокрема, на картині під назвою «Запорожці пишуть листа турецькому султану» авторства Іллі Репіна [2].

Отже, ОУН та УПА не ПРИДУМАЛИ, а ВИКОРИСТОВУВАЛИ синьо-жовті та червоно-чорні прапори і тризуб – багатовікові українські символи – як символіку своїх організацій.

Згідно положень Закону використання символіки, якою користувались ОУН та УПА, є пропагандою так званого «бандеризму» і карається штрафом або тюремним ув’язненням.

У зв'язку із виникненням колізій потребує додаткового вивчення та опрацювання кілька наступних аспектів:

1) символікою української боротьби під проводом Степана Бандери проти німецьких нацистських, російських більшовицьких окупантів та польських окупантів із Армії Крайової чи інших польських воєнізованих організацій були Червоно-чорний та Синьо-жовтий стяги та Тризуб, отже, будь-який громадянин України, який поважає і дотримується Конституції України та має паспорт Громадянина України із відповідною символікою (згідно Статті 20 Конституції України «Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України. Державний Прапор України - стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів... Головним елементом великого Державного Герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого (малий Державний Герб України)» [3, с. 330], тобто Тризуб) – із Тризубом на титульному листі та Синьо-жовтим стягом на розвороті – може бути оголошеним пропагандистом «бандерівської ідеології» і підлягатиме адміністративному та кримінальному переслідуванню з боку силових органів Республіки Польща. Хоча у законі формально немає заборони символіки ОУН-УПА, однак де та межа, після якої "демонстрація" такої української національної символіки може бути оцінена як "пропаганда бандерівської ідеології", що автоматично робить її забороненою?. Відповіді на це питання у законі немає. А відповідно – це створює широке поле для тлумачень [4]. І це є нагальним питанням українсько-польських відносин;

2) якщо національна символіка України є «бандерівською» і оголошується пропагандою «бандеризму», то чи має право згідного нового польського законодавства Республіка Польща та її повноважні інституції – Президент, Уряд, Парламент, Військо Польське та інші державні інститути – здійснювати відносини з відповідними державними українськими інституціями, які на своїй символіці мають Державні українські символи та коли Республіка Польща через використання українськими державними організаціями національної

символіки розірве дипломатичні відносини із країною, що своєю державною символікою пропагує так званий «бандеризм» чи «бандерівську ідеологію»;

3) якщо національна символіка України, яка згідно Конституції України, стала Державною, через її використання Степаном Бандерою оголошується польським законом майже «терористичною», то за духом даного закону через наявність у польських радикалів, послідовників праворадикальної організації "Фаланга", Адріана Марглевські (Adrian Marglewski) 01.04.1996 р.н., мешканця м. Краків та Томаша Рафала Шімков'як (Tomasz Rafal Szimkowiak) 24.01.1993 р.н., мешканця м. Бидгощ, які вчинили терористичний акт на території України у місті Ужгород у будівлі ГО «Товариства угорської культури Закарпаття» [5], паспортів із Біло-червоними стягами та Польським орлом дана символіка (Біло-червоний стяг та Польський орел) у поправках до Закону має бути оголошена терористичною чи такою, що розпалює міжнаціональну ворожнечу, а пропаганда чи використання цієї символіки має каратись штрафом або ув'язненням згідно чинного польського права;

4) ОУН та УПА як символіку організації використовувала історичні українські національні символи і через це Республіка Польща оголосила ці символи «бандерівськими». Отже, згідно духу даного закону, через використання нацистами Адольфа Гітлера німецької національної символіки (зображення орла), фашистами Беніто Мусоліні - італійської національної символіки (кольорів державного прапора) і фашистами Франсіско Франко у Іспанії - іспанської національної символіки (кольорів державного прапора), за логікою законодавчого процесу мають бути прийняті додаткові поправки до Закону Республіки Польща "Про внесення змін до Закону про Інститут національної пам'яті – Комісій по переслідуванню злочинів проти польського народу і деяких інших законодавчих актів" із засудженням «пропаганди нацизму» у сучасній ФРН та «пропаганди фашизму» у сучасних Італії та Іспанії (а, можливо, і Японії – національну символіку японці використовували у своїх війнах - в тому числі – у Другій світовій війні на боці нацистської Німеччини та фашистської Італії). Це також ставить питання про дипломатичні зусилля з

боку Республіки Польща по зміні державних символів цих країн, щоб вони наявною символікою не «пропагували фашистську та нацистську ідеологію», а якщо не вдасться добитись зміни державної символіки ФРН, Італії, Іспанії та Японії) на таку, яка б «не пропагувала фашистську та нацистську ідеологію», то у знак протесту розірвати з цими країнами дипломатичні відносини та вийти з Європейського Союзу і НАТО, одними з основних членів яких є Італія, Іспанія та ФРН (а заодно і з США, як основного союзника Японії) та гордо повернути всі гроші, надані Польщі цими країнами та євроатлантичними структурами після 2004 року;

5) наступною проблемою є «юридичне» оголошення українських патріотів (формально, всіх громадян України) «злісними бандерівцями» - штрафувати та саджати у в'язниці братів - українців є злочином за національною, етнічною чи релігійною ознакою (більшість громадян Республіки Польща є прихожанами Римо-Католицької Церкви, а більшість громадян України є прихожанами Української Греко-Католицької Церкви та Української Православних Церков), що заборонено міжнародними конвенціями, а штрафувати та саджати у в'язниці «злочинців-бандерівців», які «навіть» своїми паспортами «пропагують бандерівську ідеологію (чи «бандеризм», чи «український націоналізм») є обов'язком громадян і влади Республіки Польща. Згідно поправок до Закону, громадяни України, які мають символіку Держави Україна на паспортах громадянина України (Триzubом та Синьо-жовтим Стягом), пропагують «український націоналізм» та «бандеризм» і тому юридично підлягають з боку влади Республіки Польща юридичному переслідуванню (штрафам та ув'язненню);

б) чи є Ілля Репін, який зобразив Червоно-чорний та Синьо-жовтий стяги на своїй всевітньо відомій картині «Запорожці пишуть листа турецькому султану», написаній у кінці дев'ятнадцятого століття, пропагандистом «бандеризму» чи «бандерівської ідеології» (Степан Бандера народився 1 січня 1909 року), і якщо «так», то чи можна Поважних Депутатів Парламенту Польщі вважати людьми з фактичним «когнітивним дисонансом»;

7)чи може велика європейська країна, яка знаходиться у центрі континенту та має майже сорок мільйонів населення, дозволити собі управління Президентом та Депутатами, які стверджують на законодавчому рівні, що людина (наприклад, Ілля Рєпін), яка намалювала картину задовго до створення ОУН та УПА і народження Степана Бандери, є пропагандистом «ідеології Степана Бандери».

Відповіді на ці питання можуть як встановити добросусідські відносини у Центрі Європи, від чого виграють всі, так і призвести до масштабного політичного конфлікту, у якому програють всі, а виграє тільки одна сторона, яка знаходиться за межами даного конфлікту – і розв'язання даного «гордівого вузла» залежить, у першу чергу, від мудрості Громадян Республіки Польща та обраного ними керівництва.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. №254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної ради України*. 1996. №30.
2. Павлов М. Рєпін і «Запорожці». Свою легендарну картину художник створював 12 років / Михайло Павлов. URL: <http://vidia.ua/2012/8059>
3. Україна. Закони. Основні чинні кодекси і закони України / Уклад Ю. П. Єлісєвенко. 2-ге вид. Київ: Махаон, 2003. 976 с.
4. Панченко Ю. За що хочуть карати українців: деталі та наслідки скандального польського закону / Юрій Панченко // *Європейська правда*, 02.02.2018. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/02/2/7076986/>
5. Двох поляків заарештували за підпал угорського центру в Ужгороді на початку лютого // *ZN.UA*, 27 лютого 2018. URL: https://dt.ua/UKRAINE/dvoh-polyakiv-zaareshtovali-za-pidpal-ugorskogo-centru-v-uzhgorodi-na-pochatku-lyutogo-270604_.html